

چەند ویستگەھەك دگەل كەساتى
و ژياننا ما پىغەمبەرى

نقيسيين

نجيب عبدالله

وەرگىزىان

ئدرىس غازى

- پەرتوک: چەند ویستگەھەك دگەل كەساتى و ژياناما پىغەمبەرى
- تىشىسىن: نجىب عبد الله
- وەرگىپان: ئورىس غازى
- راستقەكىن ولى زۇرىپىن: محمد عيسا ھوروى
- بەرگ: ئەمیر محمد
- ھەزمارا سېاردەنى: (2542) سالا (2011)
- چاپخانە: ھاوار - دەھۆك
- قىراز: (1000) دانە
- چاپا دۇوىي: 2011

بۇ ھەر كەسەكى ژيانناما پىيغەمبەرى گۈچ يَا خوش دخوينىت و ۋەدىكۈلىت.

و ھەر خەمخۇرەكى كەساتىيا پىيغەمبەرى ژىگرتى گۈچ.
و ھەر حەزىكەرەكى پىيغەمبەرى گۈچ ئەفى
ھۆزانقانى د راستا ويدا گەلەك جوان گۇتى:

ومثلكَ أبداً لم ترِ قطُّ عيني
ومثلكَ أبداً لم تلِدِ النساء
خلقت ميرءاً من كُلِّ عيبٍ
كأنكَ قد خلقت كما تشاء

ئانکو (چاھييەت من چو جارا يېن وەكى تە نەديتىنە،
و ژنان چو جارا يېن وەكى تە نەبۈوينە، بىْ چو
كىماسى تو ھاتىھ ئافراندىن، ھەر وەكى چەوا تە
قىيى تو ھاتىھ ئافراندىن).

ل بىرەوەريا ژ دايىكبوونا پىغەمبەرى يا پىرۆز

چەند وىستگەھەك دگەل كەساتى و ژيانناما

پىغەمبەرى

ئەو كەرەمىن خودى دگەل مەرۇنى كىرىن گەلەك،
بەلكى وەكى قورئان دېيىزىت نائىنە ھەزمارتىن و
حىسىبىرن، و دېيت مەزنلىقىن كەرەم ل سەر مەرۇنى
موسلمان ئەو بىت ژ ئوممىھتا ژىڭرتىي خودىيە و خودى
چىتىن كەس كەمەدە بۇ فرىكىر.

چىدېبىت ژ زانىنا شوکرى - ئەو زانىنا بىريارى دەدت
كەنگ و جۈرۈن شوکرى گەلەكىن ل دويىش رەنگ و
جورىن كەرەمان - نەخاسىمە ئەم يىن دگەل ھەلەفتا
ژدايىكبوونا سەرەتلىقى زىنەتەران و پىشىي پىغەمبەران
دا دېين، ئەو بىت ئەم ل ھەندەك وىستگەھان
راوهەستىن دگەل كەساتى و ژيانناما پىغەمبەرى، ب
ھىقىيا ھەندى ئەم ب رىكا ۋان وىستگەھان پەز نىزىكى

پیغەمبەر و رئىشاندەرى خۇببىن، و ئەم پەتر
پېڭرىيى ب پەيرەۋى وى يى رۇن و ئاشكرا و رىيکا وى يَا
رئىشاندەر بۇ خىرا سەردەنیا و بن دەنیايى بکەين، و
بەرچاڭتىرىن ئەڭ ويسىتگەھە ژى ئەڭەنە:

ویستگەھى ئىكى

زانينا سەرەدەرىي دگەل ھەلکەفتان

ویستگەھى ئىكى يى پىيدىنى ئەم لى راوهەستىن دى
پىكۈن كەين بەرسقا پسىيارەكا زىيە گرنگ بدهىن
ئەۋزى ئەفھەيە: ئەرى ئەم چەوا سەرەدەرىي دگەل
ھەلکەفتان دكەين؟ ئەرى سەرەدەريا مە دگەل
ھەلکەفتان سەرەدەرىيەكا ژ ھەميان دورىتىر و
گونجايتىرە؟ نەخاسىمە ئەگەر ئەم دىتنەكا ژىوارى
بنىرىينە ۋان ھەلکەفتان دى بىنин كو ژ سروشتى وايە
سالانە دووبارە دېن، ديسا دى بۇ مە دىياربىت .
ھەرچەندە ئەڭ ئاخىتنە يى رىيڭىيە . كو ئەڭ ھەلکەفتە
ھەزماრەكا مەزن يى رامان و ھايىدانان ھەلدگەن و بەلاڭ
دكەن ل سەر ئاقىل و دلىن خەلکى دەمى ئەڭ ھەلکەفتە
دىئىن، ئانكى رەھەندىكى ھىيمائى يى ھايىدار يى ھەى.
ديسا ھەمان دىتنا ژىوارى دىyar دكەت كو چەندىن
شىّواز و رىكىن جودا جودا . ل سەر ئاستى تاكى و

کومى - يىن هەين بۇ سروشتى سەرەدەرىيى و گەرم و
گورپىا خەلکى دگەل ئان ھەلکەفتان.

ئەف ھەرسى راستىيىن ژ ۋى دىتنا ژىوارى بۇ
سروشتى ھەلکەفتان دەردكەقىن دېنە پالدەر بۇ مە ئەم
پسىار و دويىقچۇنا چەوانىيا سەرەدەرييا دورست دگەلدا
بکەين داكو بشىيىن مفایيەكى باش ژى وەرگرين.

و چەوانىيا سەرەدەرييا دورست . ب دىتنا مە . ئەف از
ئەزمۇونا ب كريyar و ھزركرنەكا رەحەت و ل سەرخو
هاتىيە وەرگرتن د ئان پىنگاۋىن خوارىدا ديار دېيت، و
ئەم دى بۇ جارا ئىيىكى ب رەنگەكى تىيۆرى بەحسى ئان
پىنگاۋان كەين و دويىقدا دى بەحسى ب جەئىنانا ب
كريyar بۇ ئان پىنگاۋان كەين، و ئەم دى ئان پىنگاۋان ل
سەر فى ھەلکەفتا ب قەدر ب جە ئىتىن، ھەلکەفتا ژ
دايكبۇونا سەرودى زىنده وەران موحەممەدى .

پیشگاوا ئىكىن:

بەرھەفيا هەست و سۆز و عەقل و دەرۈونان بۇ
ھەلکەفتى بەرى ھاتنا وى.
جەئىنانا ب كريار:

خەربى ژ وى رۆزى و مانا ل ھيقيا وى بەرى ھاتنا
وى ب چەند رۆزان يان حەفتىيان داكو ب دلهكى ترلى
قىان و خەربى ژ سەركىش و دوماھىي پىغەمبەران
موحەممەدى و ب گيانهكى ب كەيف بۇ نىزىكبوونا
بىرەودريما خۆشتقى بچىنه د سەقاينى قىنەلەفتىدا.
و ھەر ل نىقا ھەيقا (صفر) ئ يان دەسپىكى ھەيقا
(ربيع الأول) ئ مەرۆڤ دەست پى بکەت دگەل ژيانناما
پىغەمبەرى بزىت ب رىيما ھۆيىن دىتن و گوھلىبۈون و
خواندىنى ژبۇ زەراندن و گەشەكرنا پىزانىنان ل دۇر قىنە
ژياننامى..

پینگاها دووهن:

زيانا دگه سه قايى ۋى ھەلکەفتى دەمى دئېت، و
ھزركرنا د پترىا وان رامان و هزر و رەھەندىيەن ھيمايىدا
ئەويىن ئەف ھەلکەفتە دگەل خۇ ھەلدگريت و حازركرنا
وان د هزرا خۆدا و زيان دگەل.. دا ب رەنگەكى كوييرتر
بىيىنه چەسپاندن د عەقل و دلاندا، ديسا دا پت و گەرم و
گورپىر كاريگەرى ل سەر بىيافيين زيانا مروقى يېن جودا
جودا ھېبيت وەكى دى د پىنگاها سىيىدا دياربىت.

جهئىنانا ب كريار:

ھزركرن د ھەلکەفتەكا تىرى هزر و راماندا وەكى فى
ھەلکەفتا ب قەدر بىگۇمان دى بەرى مە دەته وەرگرتىن
و دەرىئىخستنا گەلەك ژ فان هزر و رامانان ژ فى
ھەلکەفتى، و ژ وان هزر و رامانان بۇ نمۇونە: (گرنگى و
پىيدەيا مروقاتىي بۇ پىغەمبەراتىي)، (رەھەندىيەن
ماھىناتىيا كەساتىيا پىغەمبەرى)، (چاھلىكىرنا

پیغه مبهري (ع)، (حه‌زیکرن و دویچچونا پیغه مبهري
ع)، ناف و نیشانین په‌یاما پیغه مبهري ع؛ (وما
أرسلاتك إلـا رحمة للـعالمين) (و مه تو نه هنارتى ئه‌گهر
بـو هندى نه بـيت بـو خـهـلىـكـى هـمـى جـيـهـانـانـ بـبـيـهـ
دـلـوقـانـى)، ... هـتـدـ.

پـشتـى دـهـرـئـيـخـسـتـنـا فـانـ رـامـانـانـ وـ هـنـدـهـكـيـنـ دـىـ
پـيـدـفـيـهـ ئـهـمـ كـوـيـرـتـرـ دـنـاـفـداـ بـجـيـنـهـ خـوارـىـ بـ رـيـكاـ
فـهـكـوـلـيـنـ وـ شـرـوـفـهـكـرـنـ وـ هـزـرـكـرـنـ دـورـسـتـ تـيـىـدـ، دـاـكـوـ
پـتـرـ بـيـيـنـهـ چـهـسـپـانـدـنـ دـعـقـلـ وـ وـژـدـانـانـدـ، دـيـسـاـ دـاـ بـبـنـ
قـهـنـاعـهـتـيـىـنـ عـهـقـلـ يـيـنـ چـهـسـپـايـ.

پـيـنـگـاـفـاـ سـيـىـ:

لـيـزـفـرـيـنـهـكـ لـ فـايـلـيـنـ سـالـاـ بـوـرـىـ لـ بـهـرـ رـوـنـاهـيـاـ وـانـ
رـامـانـيـنـ هـاتـيـنـهـ ڏـيـ دـهـرـئـيـخـسـتـنـ بـ مـهـرـهـماـ زـانـيـنـاـ چـهـوـانـيـاـ
سـهـرـدـهـرـىـ وـ گـهـرـمـ وـ گـوـرـيـ دـگـهـلـ.. ڙـبـوـ هـهـلـسـهـنـگـانـدـنـاـ
چـهـوـانـيـاـ بـ جـهـئـيـنـانـاـ فـانـ رـامـانـانـ وـ رـيـزـهـيـاـ كـارـتـيـكـرـنـاـ وـانـ.. وـ
دـقـيـيـتـ ئـهـڻـ لـيـزـفـرـيـنـ وـ هـهـلـسـهـنـگـانـدـنـهـ يـاـ رـاستـ وـ زـدـلـالـ بـيـتـ..

جهئىنانا ب كريار:

دېيىت . بۇ نموونه . مرۆڤ د روينشتنەكا نافخۇيىدا و ل
سەر ئاستى خۆيى ئان پىيارىن خوارى ژ خۆ بكت:
★ د درېزىيا سالا بۇرىدا من چەوا سەرەدەرى دگەل
بابەتى پېغەمبەراتىي كريه ل سەر ئاستى كەسايەتى؟
من چەند ھەست ب ھەزارى و پېدىفيا خۆ ياب هىز
بۇ نافھەرۆك و پېكھاتىن وەھىي كريه؟! و من چەند
ھەست كريه كو چو خۆشى بۇ مرۆڤى نىن د فى
ژيانىدا بىي فى وەھىي؟! و ئەز چەند ژيائىمە دگەل ئان
نافھەرۆكان، و من چەند تام كريه تاما وان ئەوا نەئىتە
سالۇخدان، نەخاسىمە د فى جىهانا ئەم تىدا دېزىن ئەقا
تشتىن ھەستپېكىرى و ماددى تىدا زالبووين؟!
و مادەم مرۆڤ گەلهكى پېدىفيه بۇ نافھەرۆكىن
وەھىي، و مادەم ئەڭ نافھەرۆكە ھېقىن بۇ بەختەوەریا
مرۆۋاتىيى، ئەرى من چەند كار كريه و زەممەت برىيە

دا بگههينمه خهلى؟! و من چهند كار كريه دا بو
بدمه نياسين و من چهند داخوازا وان كريه ژ وي
كانيا خوش و شرين فهخون؟!

* من چهند ههست ب رههندىن مهزناتيا كهساتيا
پيغهمبوري ﷺ كريه؟!

و من چهند ههست ب ئينتيمائى بو كريه د جيهانهكا
ئينتىما و فيان و ئايىدۇلۇجى تىدا تىكەل بىووين؟!
و من چهند چاڭ لىكريه د وان ھەمى رەھەنداندا؟!
حەزىكىن و دويشچۇنا من بو پيغهمبوري ﷺ يَا
چەوا بىوو؟!

ول بەر رۇناھيا فى ئايەتى (وما آتاڭم الرسۇل
فخُذوه وما نهَاڭم عته فانتهوا) (الحشر: 7) ((و ج
ئەمرى پيغهمبوري ل ھەوه كر بىكەن و نەھيا ھەوه ژ ج
كر خۇ ژى ب دەنە پاش).. من چهند پيگرى ب وي
تشتى كريه و ودرگرتىيە يى وى فەرمانا من پى كرى؟!

دیسا من چهند خو دایه پاش و دویر ئیخستیه ژ وی
تشتى وی ئهز ژى دایمە پاش؟!

* من چهند ژ مەرمە و ئارمانجا پەياما پېغەمبەرى
بەرجەستە كرييە و ب جە ئىنايە؟!

ئەرى ئەز ژىددەرى دلۇقانىي بۇوم بۇ بازنهيي جودا
جودا ئەھوين ئەز تىيدا دېيم و من ئىنتىما بۇ ھەى
(بازنهيي دەرەونى خىزانى و كەس و كاران و
نەتەوەيي.. هتد)؟!

ئەرى ئەز دلۇقانى بۇوم بۇ بازنهيي دەرەونا خو؟!
ئەرى من دەرەونا خو ژ گونەھان پاقىز كر؟!
ئەرى من بەرەف پلهييىن بلند ژ باوهەرىي بىر و من
نىيزيكى خودانى وى كر؟!

ئەرى من ل سەر رامانىي پاقىزى و چاكى و
راستەرېيى گەشه پېيدا!
ئەرى من ل سەر قىانا خىرى و باشى و چاكىي
پەرەردەكىر؟!

ئەرى من ژ پالدان و زخاندن و وھسواسا شەيتانى و
دلخوازى و ئازراندن و خرابكاريان دورىر ئىيختىت و
پاراست؟!

ئەرى ئەز دلوفانى بوم بۇ بازنهىي ئەندامىن مala
خۆ.. بۇ بابى خۆ، بۇ دەيكا خۆ، بۇ ھەۋزىنى خۆ، بۇ
ھەۋزىنا خۆ، بۇ برايى خۆ، بۇ خويشكا خۆ، بۇ كورى
خۆ، بۇ كچا خۆ؟!

سەرددەريا من دگەل وان يا چەوا بوم، ئەرى ئەز بۇ
وان ژىيدەرى كەيف و خوشى و بەختەوەرىي بوم يان
ژىيدەرى بەختەشى و نەخوشىا بوم؟!

ئەرى ئەز دلوفانى بوم بۇ بازنهىي خىزان و كەس
و كار و حيران و ھەفالىن خۆ؟!

ئەرى ئەز دلوفانى بوم بۇ بازنهىي كورىن ملەت و
وەلاتى خۆ؟! من ج بۇ وان و وى جڭاڭى من وان
ھەمبىز دكەت پېشکىش كريه؟!

ئەرئ ئەز ب کارئ ئاڭاڭىنى يان خرابىرىنى
رابوويمە؟!

ئەرئ من چاڭخوازى كريه يان خرابكارى؟!
ئەرئ من ئاشتىبۇون و هارىكارى كريه يان نەڤيان و
ژىڭەبۈون؟!

ئەرئ من كار و خەبات كريه پىيغەمەت كىشەيىن
مهزۇن و بەھايىن بلند يىين جڭاكى؟!
و ب ھەمان رەنگ بازنهيىن دى (دین و مروقايەتى
و گەردۇون) ل سەر بېيىھە.

ب فى لىپرسينا خۆيى، و ب فى حسىبىكىرنا ئىجابى يا
ئاڭاڭەر ئەم دى شىيىن پىراپۇونا خۇ يا راست بەرانبەر
فان ھەمى رامانان ھەلسەنگىنин، و ئەم دى شىيىن
رېزەيا كارپىكىن و بەرجەستەكىن و ب جەئىنانا خۇ
بۇ وان و پەيداڭىرنا وان يازىندى د بىاڭىن جودا جودا
يىين ژيانا خۆدا ھەلسەنگىنин.

پینگاشا چاره:

دانانا نه خشه يه کي سالانه ژبو گه شه پيدانا لاي هنین
ئيجابى و تمام كرنا لاي هنین لواز و تيکچوی ل به ر
رونا هيما وان راما نين مه ده رئيختين د (پينگاشا
دووئ) دا و وئ لير فرينا هوير ئهوا مه كرى د (پينگاشا
سي) دا كرى..

جهئينانا ب كريار:

گومان تييدا نينه دهمي مرؤف وئ لير فرينا راست و
زهلال دگه ل خو دكهت ئهوا مه به حس ژيكرى دئ بو
وى ديار بيت كو د هندك لاي هناندا باشى ياكى و د
هندكىن ديدا خه مسارى ياكى، و يا پيدفى ئهواه مرؤف
پلانه كا كرياري دانيت ژبو زفراندنا هه فسه نگىن بؤ
چهوانيا سهر دهريا خو دگه ل ژيان ناما پيغەمبەرى
يا پيرۆز ل سەر ئاستى هزر و كرياران.

بۇ نموونە دەمى مەرۋە دېيىنیت مەرۋە خەمسارى
ياڭرى د بابەتى چاڭلىكىنىدۇ يان ب جەئىنانا مەردم و
ئارمانجىن پەياما موحەممەدى ئەقا ژ دلۇقانى و
ھندەك رامانىن دى پىكھاتى دېيت ئەو حىسىبى دگەل
خۆ بکەت و د نەخشەي خۆ يى سالا بىتدا كارى ل
سەر بەيىزكىرنا وان لايەنن كىيماسى تىيدا بکەت ب
رەنگەكى پراكتىكى، پشتى ئەو وان ئەگەر و ئاستەنگان
دەستنىشان دكەت ئەوين بۈويىنە ئەگەر بۇ وى لاوازىي..
ديسا دەمى ئەو دېيىنیت كو د لايەكىدا يان پىز ژ
لايەكى يى سەركەفتى بۇو پىيەتى ئەو شوکرا خودى
بکەت ل سەر قىنەندى، و ئەو گەشپىدانى بەدەتە ۋان
بىافان حەتا ئەو رەفتارە ل دەف وى دېنە سىما و
رەوشىت.. و هەرھۆسا..

دېيت ئەذ چەوانىيا ژ چار پىنگافان پىكھاتى بېيتە
بەرى بىياتى و خالا سەرەكى بۇ كىيارا ئاھەنگىرانى و
ساخكرنا ھەلکەفتان.

ل دوماهيا فى ويستگهه ئىكى فەرە ئەم ئامازى ب
قان تىپىنېيىن گرنگ ئەفېين ل خوارى بىكەين:
تىپىنېيىن ئىكى:

ئەف ئاخفتنا مە كرى و ئەف چەوانبا مە ئامازە پى
كرى ب رەنگەكى گشتى ل سەر ھەمى ھەلکەفتان دئىتە
ب جەئىنان، ئانكو مرۆڤ دشىت مفای ژى و درگرىت بۇ
سەرددەرىي دگەل ھەمى وان ھەلکەفتىن جودا جودا
ئەۋىن ب سەر ڙيانا مرۆڤى يَا گشتى و تايىبەتدا دئىن.
ول ۋىرى مە ئەف چەندە ل سەر فى ھەلکەفتا پىرۇز
ب جە ئىنا، ھەلکەفتا ڙ دايىبوونا رېنىشاندەر و مامۇستايى
ئىكى يىن مرۆفاتىي موحەممەدى چونكى بابەتى مە ل
سەر فى ھەلکەفتىيە.

تىپىنېيىن دووچى:

ئەف تىشتى مە گۈتى نەيىن ھەۋىدۇز دگەل وى
چەندى كو ھندەك رەنگ و چەوانىيىن دى ھەبن بۇ
ئاھەنگىرمان ب ۋى ھەلکەفتا پىرۇز، وەكى بەلاڭىرنا

شرينيان يان هندهك تشتين دى يىّن هوّسا، يان
 ئاههنجىن هوّزان و سروودىن تايىبەت ب ۋىھەلکەفتىقە
 بىيّنه گىرپان، چونكى ئەفە ڙى رەنگەكە ڙ رەنگىن ڤيانا
 پىغەمبەرى گۈچىن و نىشانەكە ل سەر ۋىھەل چەندى، بەلنى
 راوهستيان ل ۋىرئى ب تىنى بىيى ب جەئىنانا وي چەوانيا مە
 ئامازە پىكىرى تىشەكى نەدورستە، يان چونەبىت كېماسىكە
 د چەوانيا سەرەددىرىكىنىدا دگەل ڤان ھەلکەفتان ئەفيين
 ئەم دشىيىن تا راددەكى باش مفای ڙى وەرگرىن.

تىپىنغا سىيىن:

ئەذ ب جەئىنانا ب كريار بۇ چەوانيا سەرەددىرىي
 دگەل كەساتى و ژيانناما پىغەمبەرى گۈچىن ب ھەلکەفتا ڙ
 دايىبوونا وي چىدېبىت ئەم كار پى بکەين د ھەلکەفتىن
 جودا جودادا ئەفيين گرىدىاي ب پىغەمبەرىقە گۈچىن وەكى
 مشەختبوونا پىغەمبەرى گۈچىن و ئىسرا و مىعراجى و
 شەقا ب رىز و بەها (ليلة القدر) و وان خەزايىن
 پىغەمبەر گۈچىن پى رابووى.. هتد.

ویستگه‌هی دووی

زانینا پسیارکرنی پیخمهت پیکینان و چه‌سپاندا

قه‌ناعه‌تین عه‌قلی

ویستگه‌هی دووی ئەوه مرۆڤ کۆمەكا پسیارین گرنگ
- هەلبەت يىن گرېدای ب قى هەلکەفتىقە - ژ خۇ بکەت
ھەردەمى ئەڭ هەلکەفتە هات، يان ب رەنگەكى دى دان
و ستابندن و ھەۋپەيقيينىن ناخۆبى بىن گرېدان ل سەر
ئاستى تاكە كەسى يان كۆمى ژبۇ گىنگەشەكىن و
بەرىڭەئىنانا (بەلودەكىن) ھندەك بابەتىن گرنگ، و
ژبۇ گەھشتىنا ھندەك رامان و ھززان و بەرجەستەكىن
و ۋەگوھاستىنا وان بۇ ژيوارەكى بەرچاڭ، و دى ياب مفا
بىت ئەگەر سالانە ئەڭ پسیارە بىنە نويكىن چونكى ب
بۈرينى رۆز و سالان زانىن و ئاسوئىن مەرۆڤى زېدە و
بەرفەھ دېن، ديسا چونكى ھندەك كىشە و گرفت يىن
ھەين بەرددوام نوى دېن و دەردكەفن نەخاسىمە ل قى

سەرددەمی ئەم تىّدا دېزىن ئەف سەرددەمی پېشىكەفتنا
زانستى و تەكنۆلۆجى تىّدا بۇويە ئەگەرى پەيدابۇون و
دەركەفتنا ژیوارەكى نوى و تىّگەھ و گرفتىن نوى دەپىت
مرۆڤى موسىلمان د ناڭدا بېچىتە خوارى و دىتن و
ھەلوىستىن خۇ بەرانبەر ھەبن، دىسا نەخراپە ئەگەر
ھندەك پېسياز بىنە دووبارەکرن، چونكى ژ سروشتى
مرۆڤى ئەوه گەلەك ژېيرىدەت، لەوا بىرئىنانى مەما يىن
تىّدا ھەى بۇ خودان باوەران، نەخاسىمە د ۋى سەرددەمى
تۈزى رويداندا ئەف رويدانىن بارى عەقلى مەرۆڤى گران
دەن، و دېنە ئەگەر وى ئىكىنچەلەك راستىيەن كو
ھندەك جاران ژ تاشتىن بىگۇمان و نەپېيدۇنى بەلگەيان
ل بەر مەرۆڤى بەرزە بىن.. لەوا نەخراپە ئەگەر ھندەك
پېسيازىن كلاسىكى و سادە و نەپېيدۇنى بەلگەيان
بىنەكرن چونكى مەرەما سەرەكى ژ ۋى ويستگەھى
پېكئىنان و چەسپاندىن قەناعەتىن عەقلە و ئەف
چەندە نائىيەت ب جەئىنان ئەگەر عەقل نەئىيەت

ئازراندن و هزر و بير نهئينه گفاشتن و بابهت لىك
نهئينه قولپاندن و لىگەريان و خواندن و فەكولين بو
نهبن، و باشترين رىك بو فى چەندى ئەوه پسيار
بىنەكرن و دان و ستاندن و هەۋپەيىشىن و مىزگەرد
بىنە گرىدان.

گرنگىيا ۋان قەناعەتىن عەقلى يا د وېرىدا كو ئەون
ھۆكارى سەرەكى يى مەرۇنى ۋەدگوھىزىن ژ بازنهىي
پىڭريما مەرۇنى يا كلاسيكى ب ھەر ھزرەكى ژ ھزران بو
بازنهىي پىڭريما بنهمايى، ئەو بازنهىي وان ھزرينى
مەرۇنى ئەويىن قەناعەت پى ھەدى دەكتە كىشەيمى ئىتكى د
تۆمارا كارىن مەرۇنى يىن فەر و گرنگدا، كىشەيمەك
مەرۇنى بۇ وى دېيت.. و د رىكاكا وېدا كار دەكت و
قوربانىيان دەدت..

زىدەبارى فى چەندى مەرۇنى ب فى كرييارى كارەكى
سەرەكى ژ كارىن عەقلى و ژۆرەكى ژ ژۆرىنى وى يىن
گرنگ ئەو ژى ژۆرا ھزرەرنىيە ئەنجام دەدت، فى

کریاری - بیگومان - مقایه‌کن مهزن یعنی تیدا همی بو
مرؤفی ل دور فی بابه‌تی و هر بابه‌تکی دی یعنی
هه‌بیت..

نوکه هیئز ئەم یېن ل ويستگەھى دووئى دگەل كەساتيا
پېغەمبەرى ﷺ و ژيانناما وي ب ھەلکەفتا ژ دايىكبوونا وي
يا پيرۆز.. و داكو پت ئەف ھزرە بىتە رۇنکرن، بۇ نموونە دا
پسيارەكا تايىبەت ب فى ھەلکەفتىقە بکەين:

بۇچى ژيانناما پېغەمبەرى ﷺ بخويينىن؟

چىدېبىت دەمى ھندەك مرؤف بۇ جارا ئىكى فى
پسيارى دېيىن وەسا ھزر بکەن ئەڤە پسيارەكا
كلاسيكىيە؟ يان بەرسقا وي يارۇن و ئاشكرايە؟
بەلى بەرى ھەر مرؤفەك فى بريارى بىدەت، پېيدەفيە
ئەو بەرسقا ئان پسياريىن خوارى بىدەت:
ئەرى تە جارەكى ب تىنى ڏى ب راستى ھزرا خۇ د
فى بابەتىدا كرييە؟ و تە ب راستى ھزرا خۇ د
بەرسقىدانا فى پسياريىدا كرييە؟

ئەری تە رۆژهکى بۇ خۇ ژفانەك دانا يە دگەل خۇ د
وى ژۇرا ھزرکرنىيە ئەوا مە ئامازە پېكىرى ژبۇ دان و
ستاندى ل سەر ۋى بابەتى و لىك قولپاندىنَا وى ژ
ھەمى بەر و لايانقە؟

ئەری تە كاغەزەكى سې دەرئىخستىھە و تە قەلەم
گرتىيە و تە بەرسف ب رىزبەند نېيىسىھە؟
و ئەری تە جارەكى دى لىزقىرىنەك ل وان خالان
كىرىيە د روينشتنەكى يان دووپياندا پشتى هيڭى د وى
رۆزىدا يان رۆزا دويىدا ژبۇ بەرئىكەھەئىنانا
(بەلورەكىنە) وان ب رەنگەكى تمام و چەسپاندىنَا وان د
عەقلىدە؟..

لەوا پېيدىقىيە ل سەر مە ئەم ب كريyar ب ئەڭل
خوارى رابىن:

1_ دەستنىيىشانكىن و ئاراستەكىندا پسيارەكى گرىيادى
ھەلكەفتى.

2. هزرکرنه کا ژ دل د بهرسفدان ویدا، ج ل سه رئاستی تاکه کمی ب ریکا ئازراندنا عەقلی، و ب لیگەپیانی ل بهرسفی ب ریکین دیتنی و خواندنی و گوھلیبۇونى بیین جودا جودا، يان ژی ل سه رئاستی كۆمی ب ریکا گرېدانما ھەۋپەيپىن و دان و ستاندىن دگەل ھندەكىن دى.

3. نېيسينا بهرسفی ب ریزبەندىكىندا خالان.

4. لېزقىرىن ل وان بهرسقان پشتى رۆزەكى يان دوو رۆزان، ژ بۇ بهرئىكەھەئىنانا (بەلۇرەكىن) وان و پتر چەسپاندىندا وان د عەقلىدا، ديسا ژبۇ بهرجەستەكىندا وان ب رەنگەكى ئاشكراتر د ژيوارەكى بهرچاقدا.

ئەڭ هزرىن ھاتىنه بهرئىكەھەئىنان (بەلۇرەكىن) ئەۋىن بهرەمى هزرکرنە کا رەحەت و ژ راست و كويىر.. و بهرەمى ئازراندىن و خوراندىن عەقلى.. ئەڭ هزرە هەر ئەون ھەمان ئەن قەناعەتىن عەقلى ئەۋىن مە ئاماژە پېكىرى و مە دەقىت بگەھىنى.

کانی ئەڭ هزرگرنا هييمن و رەحەت و كاريگەر ژ
هزرگرنەكا سەرپىّ و ب لەز، ئەڭا بەريكانى دىگەل لەزا
هاتن و چۆنَا هزران دكەت.

ئەگەر ئەم پىچەكا دى دنافدا بچىنه خوارى دى
بىينىن هندەك پسيارىن دى يىن هەين، چىدبىت بۇ
جارا ئېكى ئەم هزر بكمىن د كلاسيكيتن ژ يىن بەرى
وان، وەكى ئەم پسيارەكا دى ب ۋىنەلەكتى ژ خۇ
بکەين و بىزىن: بۇچى ئەز موسىمانم؟

بەلى خواندەفانى خوشتكى ئەفە داخوازەكە ژ دەف
من بۇ تە تو وان پىنگاھىن مە ئامازە پىكىرى ل سەر ۋىن
پسيارى ب جە بىنى، ھينگى دى زانى چەند جودايى
ھەيدە ناقبەرا وى بەرسە تو پى دەركەفى و وان
بەرسەن بەرى ئەگەر تە بەرى نوگە جارەكى هزرا خۇ
د ۋىن پسيارىدا كربىت..

دا جارەكا دى بزقىرىنە وى پسيارا مە ھەلبىزارتى و
بەرسەدانان وى: بۇچى ۋيانناما پىغەمبەرى

بخوينين؟ دئ بىزىن ئەم دئ د ۋان خالىن خوارىدا
بەرسقى كورتكەين وەك نموونە.

تىپپىنەيەكا گرنگ: بۇ دەمى (10) دەقىقەيان ھزرا
خۇ دۇنى پىسىارىدا بکە.. و بەرسقا خۇ د چەند
خالەكاندا دەستنېشان بکە.. د دويىدا بەردىۋامىي بىدە
خواندىن..

1- چونكى ژياناما پىغەمبەرى ﷺ ب جەھىنانا ب
كىيار و راستەقىنەيە بۇ ئىسلامى، و دەيكە مۇسلمانان
عائىشايىن ﷺ ب رەنگەكى گەلەك جوان دەربىرىن ژ
قى رامانى كر دەمى پىسىارا رەوشتنى پىغەمبەرى ﷺ
ژى ھاتىيەكىن و ئەو د بەرسقىدا گۇتى (رەوشتنى وى
قورئان بۇو) (ئەڭ فەرمۇودە ياد مۇسەنەدا ئىمامى
ئەحەددە ھەزمار: 23460)، رامانەكا دى ياكى گرنگ ژ
قى رامانى دئىيەتە دەرىيختەن ئەو ژى ئەوه: ئەم نەشىپىن
ب دورستى د ئىسلامى بگەھىن، و د دويىدا ئەم

نهشیین پیگری پی بکهین و هک پیلکی نهگهر نه ب
ریکا نیاسین و زانینا فی ژیانناما پیروز بیت.
و چونکی خودایی پاک و بلند یی رازیبووی ئیسلام
ببیته دینی مه، و منهت یا ل سهر مه کری کو مه ئەف
دینه د فی دنیاییدا بؤ خۆ کریه ریک و ریباز و
بهرنامه، لهوا دفیت ئەم فی ژیاننامى بخوینین
خواندنه کا هشیار و هویر داکو ئەم وینه یی ئیسلامى
یی راست و دورست ئەفی دفیت ئەم ب جە بینین
بینینه دەر ژ فی ژیاننامى و ژ قورئانا پیروز ئەف دئیتە
ھەزمارتەن ژىددەر ئىكىي یی ئیسلامى.

2. جونکی پیغامبر ﷺ بو مه نموونه یه دفیت چاف لی
 بکهین (لقد کان لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسْنَوَةٌ حَسَنَةٌ)
 (الأحزاب: 21) ((ب سویند پیغامبری خودی بو همه و
 نموونه بتو چاف لی بیته کرن)), ب کورتی رامانا وی
 نهفه یه: دفیت ئهم پلهیین کارین خو یین فهر و گرنگ

و کارناما ژيانا خو ل بهر رۇناھيا ژيانا وي دانىن و
رىڭبىخىن، و ئەم خشتهيى كارىن پېغەمبەرى
بازانىن، و ئەم بىزاشى بىكەين بازانىن و ئاشكاراكەين كا ج
كار ڙ كارىن پېغەمبەرى دەمر و گرنگ بۇون و ج
كار د فەرتەر و گرنگتەر بۇون و ج كار گرنگىا وان كىمەت
بۇو، يان ب ئاخفەنەكا دى بىزىن: ئەم وەكى
پېغەمبەرى سەرەدەرى دەكەل بىاۋىن جودا جودا
يىن ژيانا خو بىكەين.. ئەم كەفائى ژيانا خو ل بهر
رۇناھيا وي وىنەبىي تمام ئەۋى پېغەمبەرى ب قەدر
پېشىشىرى وىنەكەين. ئەها ئەفەيە تىيگەھشتىنا راست
و دورست بۇ نموونەبىي و چاقلىكىرنى.

و پسيارا گرنگ ل قىرى ئەفەيە: ئەرى ئەم دشىين
قى چەندى بىكەين، و ب كريارا دويشچۇن و چاقلىكىرنى
رابىن ئەگەر ئەم ژيانناما پېغەمبەرى نەزانىن و
ئى د ئاگەھدار نەبىن و تىدا د شارەزا نەبىن؟! ئەرى
ئەم دشىين قى چەندى بىكەين ئەگەر وىنەبىي ژيانا

موحه‌ممهدی - ئەگەر دورست بیت بىئىزىن - د سەرى
مەدا يى حازر نەبىت؟!..

ژبەر ۋى چەندى دەپت ئەم ھەمى پارچە و
ھویرھویركىن ۋى وىنەي بىزانىن و ئەف چەندە ژى
نائىتە زانىن ئەگەر نە ب رىكا خواندىن ڇيانىاما
پېغەمبەرى ﷺ نەبىت.

3. چونكى خواندىن و فەكولىتا ڇيانىاما پېغەمبەرى ﷺ
رېكەكە بۇ پەز نىاسىينا كەساتيا وي، و ھندى ئەم
رەھەند و تايىبەتمەندىيىن ۋى كەساتىي بىزانىن دى پەز
مەزناتى و ئىكىنبا بى وىنە يا ۋى كەساتىي بۇ مە دىyar
بىت.. دىسا دى پەز پايدە و بەھايى وى يى بلند و ھەزى
ئەوى كەھشىتىي دىyar بىت، و دى فيان و رىزگرتىن و د
ئەنجامدا دويىقچۇنا مە بۇ وي پەز و پەز لى ئىت..
وەكى دېيىز بەھايى تشتان ب سالۇخەتان دئىتە
زانىن، خودايىي مەزن بەحسى گاوران د دەرھەقا خۆدا

دکهت و دبیژیت (وَمَا قَدْرُوا اللَّهُ حَقّاً قَدْرُهِ وَالْأَرْضُ
جَمِيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ)
(الزمر: 67) ((وان ب دورستى و وەك پىيدۇ، رېز ل
خودى نەگرتىيە، و ئەرد ھەمى رۆزا قيامەتى د دەستى
وى دايىھ، و ئەسمان ڙى د دەستى وى يى راستىدا د
پىچاينە)، ئەوان ب دورستى و وەك پىيدۇ رېز ل
خودى نەگرت چونكى وان ب دورستى و وەك پىيدۇ
خودى نەنیاسىيە، ڇېھر ڦى چەندى نیاسىينا خودى
ئارمانجا ئىكى بwoo ڙ ئارمانجيىن قورئانا پىرۆز و
مهزنتىين بابەت بwoo د ناڭ بەرپەرىن وىدا.. ئەم دشىين
ھەر ھەمان تشت بىزىن سەبارەت نیاسىينا پىغەمبەرى
ڙى .

4- خواندىنا كەساتىيىن مەزن ئەقىيىن روويى مىئۈلۈپى
گوھارتى و شويندەستىيىن خۇ ل سەر ھىلائىن ڙ كارىيىن
گرنگە، بىيى بەرچاڭ وەرگرتنا پاشخانەيا وان يا دينى

یان نهتهودیی یان هزری، و کهساتیا پیغەمبەری ژی
کەساتیا ئىكىيە د فى واریدا حەتا ب شەھەدىا
نەمۇسلمانان ژی، و د سەر فى چەندىرا چىتىن ھنارتى
و پیغەمبەرە.. و خودانى پەيغا (وه حىا) دوماھىيىھ ژ
دەف خودايى پاك و بلند.

قىيىجا چەوا خودايى مەزن ئەڭ كەرمە دگەل مە
كىرى و ئەم مۇسلمان كەرينە ژ ئۆممەتا وى.. و ئەو يىن
ب رۇناھيا ئاشكرا كو قورئانا پېرۋەز ژ دەف خودى بۇ
مە ھاتى.. و ئەوه خلاسکەر و مامۆستا و رىبەر و رى
نىشاندەرى مە.. و ئەوه دى رۆزى قىامەتنى بۇ مە
مەھەدرى كەت، قىيىجا چەوا ئەم ژيان و ژيانناما وى
نەخويين؟!

5— چونكى ژيانناما پیغەمبەری ﷺ يَا تۈزىھ ژ
ھەلوىستىن باوھريا مرۇقى زىدە دەن و بەيىز دەئىخن،
لەوا ئەو رىكەكا گرنگە ژ رىكىن زىدەكرنا باوھري،
چونكى ژيانناما چىتىن چاخايە.. و ژيانناما چىتىن

پیغەمبەرە دگەل چىتىن ھەڤال .. ژيانناما
وانايە ئەفىن خودايى مەزن بەهائى وان بلند كرى دەمى
گۇتىيە وان (كىتم خىنر امەت اخىرجىت للىاس) (آل
عمران:110) ((ھوين باشتىن مللەتن بۇ خەلکى
ھاتىن)).

ديسا و چونكى ئەم يىن د سەردەمە كىدا تشتىن
ھەستپىكىرى و ماددى يىن زالبۇوين ل سەرتشتىن
گىانى و ئىمانى، سەردەمە كە لايەننى گىانى يىن ھاتىيە
داگىركرن ژ لايىننى ماددىيە، ژېھر ۋى چەندى ئەم
گەلەك پىيدۇيى وان رىكاينە ئەۋىن باورىيا مە زىدە
دكەن و بەيىز دئىيختىن.. و ژيانا دگەل ژيانناما
پىغەمبەرى ژ ۋان رىكاىيە..

ئەم گەلەك پىيدۇيى ژيانىيە دگەل ھندەك
ھەلوىستان وەكى ھەلوىستان پىغەمبەرى دگەل
ھەڤالى وى ئەبوبەكرى دەمى چۆينە د شەفتىقە و

موشرك گلهك نيزيكي وان بوبوين، و ئهبو بهكر ب خەم
كەفتى ژ بەر پىغەمبەرى ، بەلى پىغەمبەرى يى
دبيزىتى: ب خەم نەكەفە نى خودى يى دگەل مە.. يان
وەكى هەلوىستى پىغەمبەرى دەمىن ئەو سەركەفتى
چۆيە د مەكەھىدا و ئەو يى سويار ل سەر پشتا حىشترا
خۇ و چۆيە سوجى.. يان وەكى هەلوىستى عومەرى و
ئهبو بهكرى و بىلالى و ھەممى ھەۋالىن پىغەمبەرى ب
قەدر ل رۆزا وەغەر كرنا وي... هتد.

6- چونكى نوكە شەپەرى مەزن ل سەر ئىسلامى و
موسالمانان ژ لايى بەقىل و دېمىن وانفە ل سەر
چەپەرى گۆمانان يى دئىتەكىرن، و ئەڭ شەپەرى گەلەكى ب
ھىز و گەرم بۇوى، و يى گەھشتىيە گۈپىتى ب رىكا
پىشكەفتىن تەكىنلۈچى د بىيافيىن گەھاندىن و
راگەھاندىن بىر دەنگەكى كۈچەپەرى ۋى شەپەرى ھند
يى مەزن و بەرفەدە بۇوى ھەتا ھەممى جڭاڭ و خىزان
و عەقلەن مە يىن ب خۇقە گرتىن.. شەپەركە ھەتا

کەساتى و ژيانناما پىغەمبەرى ژى ژى خلاس
نەبۈونىه چونكى ئەو دئىتە ھەڙماٽن ھىمایى ئىكى
يى ئىسلامى، ۋىجا گەلەك گۆمان ل دۆر ھاتىنە
ھلىخستن، وەكى: بەلاقبۇونا ئىسلامى ب شىرى، ئىسلام
و توندكارى، ئىسلام و يى دى، زىرەسەر يان خويك
(الجزية)، ئىسلام و ئافرهت، پىغەمبەر و فەرەنلى،
ئىسلام و كۆلەتى (الرق)،... ھتد.

و بەرسقا دورست بۇ ۋان گۆمانان نائىتە زانين بىيى
شارەزايىھەكا باش و كوير و دوير بۇ ژيانناما پىغەمبەرى
، چونكى هندى مروڻ كويرتر د ناڭ فى ژياننامىدا
بچىتە خوار دى شاشيا ۋان پرۆپاگىنده و گونەھبارى و
گۆمانىن دئىنە ھلىخستن پت بۇ مروڻى ديار بىت، و وەكى
دېيىن مروڻ دزمىنى وى تشىيە يى نەزانىت.

ۋىجا نەزانىن و نەبۈونا پىزانىننەن بەرفەھ ل سەر
ژيانناما پىغەمبەرى جىدبىت مروڻى موسىمان ب
 فى پىلا گۆمانان داخبار بکەت و كارتىكىن لى بىتەكرن.

ویستگه‌هی سین

حزا بهره‌ف بلندی

ئەم دى چىنە د ویستگە‌هی سىيىدا د رىكاكا كۆمەكا
پسىاراندا، پالدەرى مە بۇ ۋان پسىاران خوراندىن و
ئازراندىن عەقلایە پىيغەمەت چەسپاندىن رامانەكا زىدە
گرنگ و سەرەكى و گرىيىدە بابهتى، و دگەل وى چەندى
ئەگەر بەرسقىن مە ل سەر ۋان پسىاران ژىيەك جودا ژى
بن - ژېھر وى رىزەيا ژال ل سەر مە - بەلى بىگۆمان
روىبەرەك يى هەى ئەم ھەمى ل سەر د رىكەفتىنە..
خواندەۋانى هىڭرا:

ئەرى تو رۆزەكى ل سەر گۈپىتكا چىايەكى راوهستىيائە و
تە ژۆردا بەرى خۇ دايە بنى؟
ئەرى تە ھزرا خۇ د وان دىمەناندا كرييە ئەۋىن ھاتىنە بەر
چاۋىن تە؟
ئەرى تە ب دوو چاۋىن ب ھىز و دىتنەكا كويىر
بەرى خۇ دايى؟

ئەری ئەو دىمەنىن تە دىتىن دەمى تو ل گۈپىتىكا
چىای ھەر ئەو بۇون ئەۋىن تە دىتىن دەمى تو ل بىنى
چىای يان ل نىقا وى؟

ئەری ئەو وىنىن تە گرتىن ژ لايىن جودا جودا ۋە
تە دگەل ئېك بەراورد كرن و تە تايىبەتمەندى و
جوداكارىيىن ھەر ئېك ژ وان دەستنىشانكرن؟

بەرسقا ئاقلانە ئەوه كو ئەۋەن وىنە ھەمى نەودكى
ئېك، دەمى مەۋەل گۈپىتىكا چىای بىت ئاسوپىيىن
دوييرتر و بەرفەھەت دېينىت چونكى روپەرەت دىتىن
بەرفەھە دېيت، و نىشان و رەخ و روپىن وىنەي بۇ
مەۋەلى پەت دىيار دېن.. و ھەمى تاشتىن دى ل سەر راستىدا
وان د بېينىت و د تەخويىق ھەبارەيى وان يى سروشتىدا
دېينىت، تاشتى بچوپىك؛ بچوپىك دېينىت، و يى مەزن؛
مەزن دېينىت.. و د ھەندەك تاشتىن دگەھىت ئەگەر ئەو
ل بىنى چىای با تى نەدگەھشت.. و عەقلى وى دى
ھەندەك ھزر و رامانان زانىت و دەرىئىخىت ئەو نەدشىا

بزانیت ئەگەر ئەو ل وى جەپى نەبا.. و چەندىن گرىك
و تەلىسم د سەرئ ويدا دى ۋەبن و ئىنە زانىن..
زىدەبارى قىنەندى مۇرۇق دى ھەست ب سىنگەفرەھىن
كەت و دى ھەست ب چەندىن رامانىن دى يېن ھېزى و
زالبۇونا ئىجابى كەت... زىدەبارى چەندىن
تايىبەتمەندىيىن دى..

نوکە دا پىسپارا گرنگ و سەرەكى بىكەين..

بۆچى ئەڭ ھەمى جوداھىيە ھەيە د ناقبەرا ۋان
جهاندا، و بۆچى قىنەندىيىن تايىبەتمەندىيىن
گرنگ ھەنە؟

بەرسقا عاقلانە ھەر ئىك بەرسقە ئەو ژى ئەفەيە:
دەمى مۇرۇق ل گوبىتكا چىای مۇرۇق يىن ل جەھەكى بلند..
ئەڭ بەرز و بلندىيە...

بەرز و بلندىنە قىنەندىيىن خودان تايىبەتمەندىيىن
گرنگ پىشىكىشى مۇرۇقى دەكەن..

ئەرى نوکە بۇ مە دىيار بۇو كا ج پەيوندى د
نافبەرا ئىھزى و بابەتى مەدا هەمە؟
ئەرى بۇ مە دىيار بۇو كا ئەو ج تىشە وان پىكىھە گرى
دەدت؟

ئەرى بەرزى و بلندىي ج پەيوندى ب ژيانىما
پىغەمبەر ئىگرتىقە هەمە؟
پەيوندىكە ما مۆکوم يَا هەى د نافبەرا هەردۇو
بابەتاندا، خالا جوداکەر يَا هەردۇوكان ئىكجودا دكەت
ئەوە كو ئەو نموونەيە مە ئىنايى تىشەكى هەستپىكىرىيە،
بەلى بابەتى مە سەر ب جىهانا تاشىن مەعنەوى فەيە،
چونكى ئاخفتىن ل دۇر كەساتى و ژيانىما پىغەمبەر ئىگرتىقە ئاخفتىن ل دۇر بەرزى و بلندىي ب هەمى رەھەند
و بىاۋىن وېشە.. بەرزى و بلندىا روحى و ئىمانى و
عەقلى و هزر و بىران و دەرۋونى و وۇدانى و زەۋەقى و
رەقتار و رەشتان و جەفاكى.. هەتىد. چونكى پىغەمبەر

ئەو نموونەيە ئەمۇ گۆپىتکا تمامىا مەرۇۋاتىيى

بەرجەستەگرى.

و كا چەوا دەمى مەرۇۋ ل گۆپىتکا چىاي رادوهستىت
قان ھەمى تشتىن مە گۆتىن ب دەست خۆفە دېينىت،
ھەروەسايە دەمى مەرۇۋ د لايىن روحى و ئىمانى و
عەقلى و رەفتاراندا بلند بىت... هەت..

ھەر ئەو ھەست و سۆز و زانىن مەرۇۋ ھەست پى
دكەت، بۇ نموونە دەمى مەرۇۋ ژ لايى ئىمانىقە بلند
بىت . ھەلبەت ئىمان ب رامانا وى يَا ھزر و بىران -
مەرۇۋ ب سەر ھندەك تشت و رامانان ھەل دبىت و
دزانىت . ئەگەر مەرۇۋى باوەرى نەبا يان باوەريا وى يَا
لاواز با وى نەدزانىن - و تىيگەھشتىنا مەرۇۋى بەرفرەھ
دبىت و تشت و بەها و رامانان ل سەر راستىيا وان
دبينىت، نىشان و رەخ و روپىن راستىيەن مەزن د ۋى
ھەبوونىيىدا بۇ مەرۇۋى دىيار دىن قىيىجا نە مەرۇۋ بەرزە
دبىت و نە بەرھنگارى نەخۆشىيا دبىت..

ئەرىّ - مادم ئەم ب ۋى رەنگى د تشتا گەھشتين -
مانە پىيىفيه حەزا بەرەف بلندىي ئەقا د كەساتىا
پىيغەمبەريدا ببىته ويستگەھەكى سەرەكى دەقىتلى
راوەستىن، دا ھەر ئېڭ ژ مە سەحکەتە خۇ كا بلندىا
وى د پلەيىن تمامىا مەرۋاتىيىدا چەندە ب رىكا لى
زەپىنى كا ئەم چەند دويىقچۇنا پىيغەمبەرى ب قەدر
دكەين و چەند چاڭلى دكەين و چەند پىيگىرى ب
رېڭ و سوننەتا وى دكەين!..

ویستگه‌هی چاری

زانینا سه‌رده‌دیریا په‌یره‌وکری دگه‌ل بابه‌ت و

کاروباران

ویستگه‌هی چاری و دویماهیّ مه دفیت لی
راوه‌ستین و ئەم يېن دگه‌ل پیدانیّن قى بیره‌وکری خوش
دژین، ئەوه کا چەند گرنگه ئەم ڙ ناستی سه‌رده‌دیریا
ھەست و سۆزان و ساده و سه‌رپی بلند ببین و بچینه
ناستی سه‌رده‌دیریا په‌یره‌وکری دگه‌ل ڇيانناما
پېغەمبەری ﷺ، ئانکو سه‌رده‌دیری دگه‌ل بکەين ب رېيا
په‌یره‌وکرنەکا (مەنھەجیه‌تەکا) نەخشەکیشاین و
دیراسەتكىرى و نىشان و سالۇخەت ئاشكرا، مەرەم ڙ قى
په‌یره‌وکرنى ئەو بىت ئەم د هەردوو مەيدانیّن هزر و
کرياراندا پترين مقاي ڙى وەرگرين..

مەرەما مه ب په‌یره‌وکرنى ل ۋىرى ئەفەيە:

دانانا هندهك شهنجسته و ياسايىين دهستنيشانكري دا
ببنه رىكخمر و رىكا سمردهريا مه دگهل بابهتن
دهستنيشانكري رىكبيخن - بو نموونه ل فىرى بابهتن
مه ڙيانناما پيغەمبەريه ﷺ .. يان ب رهنجهکى
بيڙين: دانانا هندهك شهنجستهيانه ئەوين دئينه
ھەزمارتن وەكى چارچوڤەيى گشتى ئەۋە ل بەر
رۇناھيا وى ئەم سەرەدەرىن دگهل بابهتن
دهستنيشانكري دكەين.. يان وەكى وى كۆنترۇلىه ئەقى
بزفيينا مه ئاراسته دكەت هندى ئەم د سەقا و ڙينگەها
وى بابهتىدا بېزىن.

داکو ئەم ژ فى ويستگەھى خۇ يىن چارى ژ جىهانا
تىپۈرى يا هشك دەركەفین بو جىهانا وان ھزران ئەوين
دئىنە قەگوهاستن بو بزاڤەكا ئىجابى و دېنە پرۇچەپىن
ب كريyar دى بيڙين: ھەر ئىك ژ مە سەر ب ئىك ژ ۋان
ھەردوو جوينانقەيە ئەقىن مە ل سەرى ئامازە پى
كى، ۋىچا ئەگەر ئەم ژ وى جوينى بىن ئەوين

سەرەدەریەکا پەيرەوکىرى دگەل ڙيانناما يېغەمبەرى
 دكەن دقىيت بىرەوھىيا ز دايکبۇونا وى ڙ مە
 نەچىت و د سەر مەرا نەبۈرىت بىي ئەم بۇ خۇ
 بکەينە ويستگەھەك بۇ لىزقلىرىنى ل فى پەيرەوکىرنى
 ئەو ڙ دوو لايىن سەرەتكىفە:

لایسنس نیکن: ئەم لىزېر فېرىنەكى بىكەين كانى تا ج راددە
مە پىيگىرى ب وى پەيرەو كىرنى كريه ئەوا مە بۇ خۆل
درېيژيا سالا بۇرى داناى.. و ئەم لىزېر فېرىنەكى بىكەين
كانى تا ج راددە مە مفا ۋى سەرەددەريا پەيرەو كىرى
وەرگۈرتىيە.

لایسنس دووهی: ئەم لىزېرېنەكى ل وى پەيرەوکرنى بۇ خۆ بىكەين ئەوا مە داناي دا بىزانىن كانى چەند يَا دورىست و كارىگەر بۇو، و ئەگەر پىدە فى بۇو و خواتىه هندى ئەم هىنداك گوھۇرىنا تىيەدا بىكەين..

و ئەگەر ئەم ژ وى جوينى بىن ئەوين چو
پەيرەوکرنىن رۇن و ئاشكرا نەى بۇ سەرەددەرىي دگەل
ژيانناما پىغەمبەرى ﷺ، دەليت ئەڭ ويستگەھە بۇ مە
بېيتە پالدەر بۇ ب دەستقەئىنانا ۋى پەيرەوکرنى، و د
دویقدا ئەم پىگەرى پى بکەين، و د دويقدا ھەردەمى
ئەڭ بىرەوەرييە ب سەر مەدا ھات ئەم لىزقلىرىنىڭلى
بکەين..

دا ل دويماھىما فى ويستگەھى دويماھىما
پەيرەوکرنەكى ژ وان پەيرەوکرنىن سەرەددەرىي دگەل
ژيانناما پىغەمبەرى ﷺ يا پىرۇز پىشىشەكەين، ھىفى
دكەين ئەڭ پەيرەوکرنە بېيتە جەن رازىبۈون و
دویقچۇنى.

ئەڭ پەيرەوکرنە يا ئاقاکرييە ل سەر ھاوكىشەيەكە
سىياني يا ل دويىف ئىيىك، ئانكول سەرسى پىنگاغان
لىكىشەكەيە:

پىنگاڭا ئىكىن: زانبنا ناسوپىي (أفقى):

مەرەما مە پى ئەوه ئەم نەخشەيى گشتى و ھىلەن
سەرەكى يىن ژيانناما پىغەمبەرى بىزانىن و ژېھەر
بىكەين، مەرەما مە ب نەخشەيى گشتى ئەوه ئەم
ژيانناما پىغەمبەرى بۇ قۇناغىن سەرەكى
لىكىفەكەين، و چىدېتى باشتىن لىكىفەكەن ئەو بىت
ئەۋا د پەتىيا كىتىبىيىن ژيانناما پىغەمبەرىدا ھاتى
ئەوا فى ژياننامى بۇ سى قۇناغان لىكىفەدكەت:
★ ژ ڈايکبۈونى هەتا ھاتنا وەھىي (40 سال).
★ ژ ھاتنا وەھىي هەتا مىشەختبۈونى (قۇناغا
مەكەھى) (13 سال).
★ ژ مىشەختبۈونى هەتا وەغەركرنى (قۇناغا مەدىنى)
(10 سال).

د دويىقدا مەرۆڤ وىستىگەھ و رويدانىن گرنگ يىن ھەر
قۇناغەكى بىزانىيت ل سەر ئاستى ناڭ و نىشانىن

رويدانى و ئەو سالا تىّدا رويداي، و دا قۇناغا دووئى
(قۇناغا مەكەھى) وەك نموونە بەحس بکەين..

د پىنگاۋا ئىكىدا دېيىت ئەفەل خوارى بىزانىن:

★ سالا ئىكى ژ هاتنا وەھىي: هاتنه خوارا وەھىي.

★ ژ سالا ئىكى تا يا سىي: بانگەلدىرىيا نەيىنى د ناڭ
مەكەھىدأ.

★ سالا چارى: ئاشكرا كرنا بانگەلدىرى د ناڭ مەكەھىدأ.

★ سالا پىنچى: مشەختبۇون بۇ حەبەشى.

★ سالا شەشى: موسىلمانبوونا ھەردۇو پىشيان حەمزە و
عومەرئى كورى خەتابى.

★ ژ سالا حەفتى تا يا دەھى: بىرىنا پەيوەندىيان و
دۆرپىچىرن.

★ سالا دەھى: ب دويماھىياتنا دۆرپىچىرنى، وەغەر كرنا
خەديجايى و ئەبو تالبى، بانگەلدىرى ل دەرۋەھى
مەكەھى، چۆنا تائىيفى، ئىسرا و مىعراج.

★ سالا يازدى: موسلمانبوونا شەش زەلامان ژ خەلکى

مەدینى ل وەرزى حەجى.

★ سالا دوازدى: پەيمانا عەقەبى يا ئىكى.

★ سالا سىزدى: پەيمانا عەقەبى يا دووئى، مىشەختبۇون

بۇ مەدینى.

ئەڭ پىنگاۋە گەلەك يا فەرە چۈنكى دئىتە ھەزمارتىن

ودك دەرازىنك و ژىرخانە بۇ پىنگاۋا د دويىدا.

پىنگاۋا دووئى: زانىنا ستوبىنى:

ڇىگرتنا رويدانەكا دەستىيىشانكىرى يان ويستگەھەكى

ژ وان ويستگەھەين بەلاڭىرى ل سەر ھەرسى قۇناغىيىن

ڇيانناما پىغەمبەرى ﴿، و ھەولدان ژبۇ زانىنا وى ب

رەنگەكى كوير و بەرفەھ، ب رىيَا مفاودەرگرتنى ژ

رىكىن دىتن و خواندن و گوھلىيّبۇونى يىن جودا جودا..

و ب رىيَا پسىاركىنى، و ياباشتە نەوه ئەڭ رويدانە بىنە

ڇىگرتىن ل دويىف مىۋوپۇيا رويدانَا وان يا ل دويىف ئىك..

پىنگاۋا سىيى: خواندى شرۇقەكەرانه ياب ئەنجام

(استنباطى):

پشتى زانينا هىلىن سەرەكى و نەخشەيى گشتى يى
ژياناما پېغەمبەرى ﷺ، و پشتى زانينا رويدانىن
بەرچاڭ يىين ھەر قۇناغەكى ژ ھەرسى قۇناغا ب
رەنگەكى كويىر، قۇناغا خواندى شرۇقەكەرانه ياب
ئەنجام ل سەر ئاستى ھەلوىستان دئىت، چونكى ھەر
رويدانەكى و ھەر ويستگەھەكى ژ ويستگەھەيىن بەرچاڭ
ئەقىن مە ئاماڙە پى كرى گەلەك ھەلوىست يىين تىدا
ھەين..

مەرەما مە ب خواندى شرۇقەكەرانه ياب ئەنجام
ئەقەيە: ئەو خواندنه ئەوا ئارمانجا وى ليڭەريانا
بەرسقەكا ھشىار و هوير بىت بۇ پسىارىن زىنە گرنگ،
ھندەك پسىارن دەپت بەردەۋام و ب درېزىيا ھەمى
ھەلوىستان دەپت كىيارا ھزركرنى بن، پسىار ڙى
ئەقەنە:

ئەرئ ئەفھەلويستە ج ھزر و رامان و بنەمايان
دگەھينيت؟..

ئەرئ ج بها و چاکيان دگەھينيت؟
و ئەز وەك موسىمانەكى چەرخى بىست و ئىكى دى
چەوا مفای ژى بىنم، ئانکو ژ وان ھزر و رامانان: وان
بها و چاکيان؟..

ئەز چەوا سەرەدەرىي دگەل بکەم.. چەوا ب جە
بىنم و بکەمە كريyar د ژيواريدا و د ۋى سەرەدەمى ئەز
تىدا دېيم بکەمە روھشىن بەرچاڭ د بىاھىن جودا
جودا يىن ژيانا خۇدا؟..

داکو ئەو رامانا مە دەپىت ژ فى پىنگافا سىي ديار
ببىت، ئانکو ژ خواندىنا شرۇفەكەرانە يا ب ئەنjam، و
ژېھر گرنگىا وى ئەم دى فى چەندى ب رىكىا هندەك
نەموونەيان دياركەين:

نەوونەيا ئىكىن: ھەلويىست:

دەمى پىغەمبەر ﷺ مشەخت بۇوى ژ مەكەھى بۇ
مەدىنى ئەبو بورىدەيى ئەسلاھى - كو مەزنى مللەتى
خۇ بۇ - هاتە د رىكا ويدا پىخەمەت ب دەستقەئىانا
وى خەلاتى قورەيشيان راگەھاندى بۇ وى يى
پىغەمبەرى ﷺ بگەيت و بىنېيت ج ساخ ج مرى..
پىغەمبەرى ﷺ داخواز ژىكىر موسىلمان بېيت، ئينا
موسىلمان بۇ دگەل حەفتى كەسان ژ مللەتى خۇ.

رامانا ژى دەرىيختى: بەها:

1. رەزى ل سەر بانگەلدەرىيى و رى نىشادانا خەلکى بۇ
رىكا ئىسلامى.
2. دەپىت مەرۆقى موسىلمان يى پەيامدار بىت.. و ژ
گرنگترىن خەسلەتىين مەرۆقى پەيامدار ئەوه: بۇ پەياما
خۇ بۈزىت، و نەخشەيى ژيانا وى و ھەمى بىاھىن وى
خۇدىك بن بۇ نافەرەۋەكا وى پەيامى، و چىدېبىت ژبۇ

چهوانیا بەلافکرن و گەهاندنا پەیاما خۆ بۇ خەلکى
ئەو رىّك و میکانیزمان بگوھۇرىت، بەل ئەو گافەکى ب
تنى ڙى هزرا وى چەندى ناكەت دەست ڙ بەلافکرنا وى
بەردەت.

نەمۆنە يى دووچىن: ھەلويىست:

گريىدانا ئاشتبۇونى (ئاشتبۇونا حودھىبىي) ڙ لايى
پىيغەمبەريقە ﷺ دگەل ھنارتىي قورھىشيان سوھەيلى
کورى عەمرى ل دويماهىيىن سالا شەشى ڙ
مشەختبۇونى، و رازىبۇونا پىيغەمبەرى ﷺ ب
نەنۋىسىنا (بسم الله الرحمن الرحيم) و (محمد رسول
الله) پشتى سوھەيلى نەرازىبۇونا خۆ ل سەر دياركرى.

رامانى ڙى دەرىيىخستى: بەها:

برىاردان و ھەلويىست وەرگرتەن ل سەر بنياتى
عەقلىيەتا ھەۋسەنگىيان، ھەۋسەنگى د ناقبەرا
بەرژەوندى و خرابىاندا، بەرژەوندى ھندەك ب

هندەکان، و خرابى هندەک ب هندەکان، و ب تايبه‌تى
بەرانبەر كىشە و پىشەتىن نۇي ئەقىن د ژيانىدا دئىنە
د رىكاكەدا و چو دەقىن شەرعى يېن بىگۆمان و رامانا
وان ياشكرا ل سەر نەھى (قطعىة الثبوت والدلالة).

نەمۇنە يَا سېيىھە لويىست:

رويدانا بىن بەختىي (حادثة الافك) ئەڭدا د سالا
شەشى مىشەختىدا رويداى پشتى موسىلمان ژ خەزايى
(بني المصطلق) زەپرىن، دەمى سەرى دورويياتىي
عەبدوللايى كورى ئوبەي كورى سەلولى ئەو گۆمانە ل
مەدينى بەلاقىرى و كۆمەكا موسىلمانان پى داخبار
بۈوىن، ب راستى ھەلويىستەكى ب زەممەت بۇو
ھەيڤەكى فەكىيشا، پاشى وەحى ھاتە خوار و
بىگونەھىا دەيىكا موسىلمانان عائىشايى دىاركر.

رامانا ئى دەرىيختى : بەها :

* گۆمان ئى وان چەكىن كەفن و نويه ئەفىن دېمنىن ئىسلامى دېزى وي ب كار دېين، ئارمانج ئى ئەوه وېنهيي ئىسلامى دەقلى مەرۋە مۇسلماندا كريت بکەن، و باودريا وي پى سىست و لازى بکەن، و گۆمانى تىيدا بچىن، و ئازراندىن گۆمانان ل دۆر لايەن رەوشى هەر ئى رەنگى چەكىي..

* بەرهەفى و ئامادەبۇونا دەررۇونى بۇ بەرسىنگەرتنا ئى چەكى پىس، ب رىيما مەرۋە هەزرا وي چەندى بکەت كو گۆمانىن جودا جودا ل دۆر ئىسلامى و ھېمایىن وي (كەسىن نافدار) دى ئىنە ئازراندىن، و مەرۋە تووشى مەندەھۆشىي نەبىت بلا سروشتى ئى گۆمانى يى چەوا بىت ئى يان ئەو كەسى بۇويه ئارمانج بۇ ئى گۆمانى كى بىت.

* ودرگرتنا ههلویستهکی دورست بهرانبهر وان گومانین
دئینه ئازاراندن ب رىيا وان ئايەتىين د سۆرەتا نووردا
هاتىن، ئەقىن ئاماژە ب چەوانيا سەرەددەرىي دگەل
گومانين جودا جودا كرى، وەكى: پشتاست بۇون ژ
دهنگ و باسى، و لەزنهكىرن د حوكەمانىدا ل سەر ۋى دەنگ
و باسى و نەبەلاڭىرنا وى، و ھزركىنەكا باش ژ مۇسلمانان،
و خۇدويرئىخىستن ژ ب سەشك ودرگرتنا شان رەنگە كاران
چونكى دېنە ئەگەر ئىكچۈنە كيانى جڭاكى... هتد.

تشتن پىدىشى ل سەر مە بهرانبهر ئاش ههلویست و

رامانىن ژىن دەرىيختى:

ئەم ب لىزقىرىنەكا راست و دورست و زەلال رابىن
بو ژىوارى ئىيانا خۇ، دا بىزانىن كا ئەف بەها و رامانە
چەند د ئىيانا مەدا ھەنە، و مە چەند كرينى كريyar، و
ئەم كار بىكەين بۇ ب جەھىيانا وان ب باشتىرىن رەنگ ل
سەر ھەردۇو ئاستىن تاكە كەسى و كۆمى.

ئەگەر ئەم في پەيرەوکرنا پىكھاتى ژ سى پىنگاڭاڭان
ب جە بىينىن ب دورستى و ل دوييف بچىن بىگۆمان دى
مە گەھىنىتە گەلەك تشتىن گرنگ، و بەرچاڭتىن ئەم
تىشە ژى ئەفەنە:

۱. تیگه هشتنا ئىسلامى تیگه هشتنه کا دورست ب ریبا
کەساتيا پېغەمبەرى و ژيانناما وى ياخوش ئەفا
دئىتە هەزمارتىن ب جەئىنانا راست و دورست و ب
كىريار و راستەفینە و تمام و نمۇونەبى بۇ ئىسلامى،
ھەر ئەقەبىه ئارمانجا سەرەكى ژ ھنارتىن پېغەمبەرى
لەلەل (ھو الّذى بعث فی الامّيin رسولًا مّتّھمٰ یتّلوا علیّيھم
آياتھ ویزگیھم ویعلمھم الكتاب والحمدة وإن كانوا من
قبل لفی ضلال مُبین) (الجمعة: ۲) ((ئەوی پېغەمبەرەك
بۇ نەخويندەواران ھەر ژ ناڭ وان ب خۇ ھنارت دا
ئايەتىت خودى كو قورئانە بۇ وان بخوينيت، و دا وان
پاڭز بىكەت و وان فيرى قورئان و سوننەتا پېغەمبەرى

بکهت، هەرچەندە بەری فى ئە و د گۆمرايىھەكَا^{لله}
ئاشكرادا بۇون)).

2. سەرەددەريا دگەل ژیوارى و گرفت و پېشھاتىن وي يېن
نوى ل بەر رۇناھيا وي تىيگەھشتىن ژەلويىستىن ژياناما
پېغەمبەرى ^{لله} ھاتىھ وەرگىرت، يان ب رىيما وي عەقلىەتا
ئەڭ ھەلويىستە پىيڭ دئىنن و چىدكەن، يان ب رەنگەكى دى
بىيژين: بەرچەستەكىرنا وان رامان و بەھايىن ژەلويىستىن
ژياننامى وەرگىتى د ژیواريدا بکەينە كريار.

3. دەركەفتىن ژ حالتى سەرەددەريا تىيۆرى و زانىنى يا
ھشك دگەل ژيانناما پېغەمبەرى ^{لله} بۇ حالتى ژيانا
دگەل پېغەمبەرى ^{لله}، ژيانا دگەل وان ھەلويىستىن ب
سەرى وي ھاتىن.. و وان قۇناغىيىن ئەھى بىرىن.. و وان
ھەۋىكىيەن ھاتىنە د رىيکا ويدا، و وان ئاستەنگىن ئەو
ژى دەرباز بۇوى، ئەڭ حالتە دى وەل مەرۋەقى موسىمان
كەت كو پېغەمبەرى ^{لله} پەزىسىت و د ئەنجامدا پەزىسىت
نېزىك بېيت و حەزى بکەت و ل دويىف بچىت.

ل دویماهی دی بیزین:

ئەفە چار ویستگەهن، پېدفيه ئەم خۇزى بىبار
نەكەين، و دەپەت ئەم پەتىن مفای ژى وەرگرين،
نەخاسمه ئەم يىن دگەل پېغەمبەرى خۆشتى دېين
د بىرەوەريا ژ دايکبۇونا وى يا پېرۋىزا.

يا خودى ئەم داخوازا حەزىكىندا پېغەمبەرى تە يى
ب قەدر دكەين، و ئەم داخوازا چاڭلىكىن و
دوېچىزونا وى دكەين، و ئەم داخوازى ژ تە دكەين تو
رۇزا قيامەتى حەشرا مە ل ژىر ئالايى وى بکەى ئەو
رۇزا كور و كج و چو تىشتنى دى فايىدە نەگەھىنىتە
مرۆڤى، ژىلى كو مرۆڤ ب دلهكى ساخلمۇ دورست و ب
باوەر بچىتە دەف خودى.. ياخودى تو قەبىل بکەى.
و خودى هارىكار بىت..

و سوپاسى ھەمى بۇ خودايى ھەمى جىھانان